

Ter opening

Beoefenaren van de sociale wetenschappen opereren altijd in een spanningsveld: ter wille van hun wetenschappelijke integriteit zijn zij geneigd afstand te bewaren tot de maatschappelijke belangen en hun zuigkracht, ter wille van hun maatschappelijke taak zijn zij genoodzaakt die belangen zo dicht mogelijk te naderen. Hoe zij individueel het accent ook leggen, hun collectieve bemoeienis beweegt zich onvermijdelijk tussen distantie en dienstbaarheid, tussen intellectuele reflectie en maatschappelijke nuttigheid.

In de laatste jaren is de spanningsverhouding meer intens geworden. Aan de ene kant is er onmiskenbaar sprake van een voortgaande verwetenschappelijking van de maatschappij en van een vermaatschappelijking van de wetenschap. Aan de andere kant is er een toenemende kritiek op inschakeling van wetenschappelijke kennis bij de beleidsvorming. Tegenover het gestegen zelfbewustzijn van de wetenschapsbeoefenaren en het loflied op computer en *think tank* staat de evenzeer gegroeide twijfel aan de ongelimiteerde uitbreiding van wetenschappelijke produktie en de kritiek op wat als technocratie en expertocratie wordt aangeduid.

Niet zelden zijn de tegenstanders in de discussie het méér eens dan zij zelf vermoeden. De aloude toetsing aan de 'praktijk' wordt verworpen, maar de *Praxis* wordt als richtpunt en inspiratiebron nadrukkelijk aangewezen. *Planning of change* heet een technocratische notie, maar 'veranderingskunde' heeft een uiterst progressieve klank. Soms blijkt in dezelfde kring voorkeur te bestaan zowel voor centrale planning als voor actie van onderop, voor de ontwikkeling van nieuwe wetenschappelijke specialismen — zoals agologie, sociale technologie en onderwijskunde — én voor fundamentele openheid in de informatieverschaffing en radicale democratisering van de besluitvorming.

In ieder geval zijn alle partijen het erover eens dat de relatie tussen wetenschap en beleid tegelijk fundamenteel van belang en problematisch van aard is. Alleen wie op het standpunt staat van een zuiver activisme of een even zuiver academisme, zal dit ontkennen.

Het beleid voelt zich in de steek gelaten door een sociale wetenschap die weliswaar — met name in universitaire kring — met verve praat over maatschappelijke relevantie, maar in feite veelal pleegt te volharden in een zelf-gekozen academisch isolement. Het is mede om die reden dat tal van beleidsinstanties ertoe overgaan in eigen beheer wetenschappelijke instellingen en stafbureaus op te zetten, die zich niet zelden lijken te onttrekken aan de toets van een open discussie. Er is in het sociaal-wetenschappelijk onderzoek en denkwerk van vandaag

een groeiende afhankelijkheid van het beleid te constateren. De wetenschapsbeoefenaren van hun kant beschikken weliswaar over meer onderzoeksmogelijkheden dan voorheen, maar beseffen tegelijk dat hun ivoren toren een gouden kooi is geworden zo lang zij geen toegang vinden tot de werking van het beleid en de daarin opgeslagen belangen. Voorzover zij niet — meestal te hooi en te gras — beleidsrelevante bijdragen geven, trekken zij zich vaak terug op persoonlijke hobbies of op algemene theorievorming zonder veel uitzicht op maatschappelijke toepassing. Het belanghebbend publiek valt tussen ka en schip. Het vermag steeds minder vat te krijgen op de wetenschappelijk gefundeerde en in onbegrijpelijk jargon gecodeerde gestes van de beleidsinstanties; het mist eveneens de aansluiting bij hetgeen binnen het wetenschappelijk bedrijf aan de orde wordt gesteld, en het gaat zich dan ook afvragen of de hiervoor gebrachte collectieve offers wel voldoende in publieke baten terugkeren.

Beleid en Maatschappij is rechtstreeks ontstaan uit het onbehagen over deze situatie. Het blad kiest bewust zijn werkterrein in het spanningsveld tussen wetenschap, beleid en publiek. Het wil geen vaktijdschrift zijn in de traditionele zin van het woord, zo min als een wervend orgaan dat een bepaalde visie op wetenschap en maatschappij voorstaat. Vóór alles wil het een onafhankelijk forum inrichten en ruimte bieden zowel aan feitelijk gedocumenteerde analyse als aan wetenschappelijk verantwoorde kritiek op beleid. De strekking van de bijdragen zal in hoofdzaak signalerend, problematiserend en evaluerend zijn.

Beleid en Maatschappij is geïnteresseerd in bijdragen van verschillende sociale wetenschappen, waaronder met name sociologie, politicologie, bestuurswetenschap, economie en rechtswetenschap. Centraal staat echter niet het specifieke wetenschappelijke gezichtspunt maar het beleidsproces. Zonder te kiezen voor een autonome beleidswetenschap — elders figurerend onder de naam van *policy science* — acht het blad niettemin het beleidsfenomeen geschikt als het bindend thema bij uitstek.

Beleid doet zich voor op vrijwel ieder maatschappelijk terrein. Hoewel het sociaaleconomisch beleid uiteraard een belangrijke positie binnen het geheel verdient, zal juist en met nadruk aandacht worden besteed aan vele andere beleidsgebieden, zoals het kunst- en cultuurbeleid, het gezins- en welzijnsbeleid, de justitiële politiek en de gezondheidszorg. In principe is geen enkel beleidsterrein uitgesloten.

Natuurlijk wordt op al deze gebieden reeds veel gepubliceerd en gediscussieerd, te veel echter binnen de kring van iedere

afzonderlijke beleidssector, door gespecialiseerde deskundigen, in eigen tijdschriften, voor een bepaald, direct belanghebbend publiek. *Beleid en Maatschappij* beoogt het doorbreken van deze grenzen door de afzonderlijke gebieden te verbinden uit het gezichtspunt van de gemeenschappelijke beleidsproblematiek. Op die wijze kan men ontdekken hoezeer uiteenlopende maatschappelijke sectoren met overeenkomstige problemen worstelen en hoe vruchtbaar een vergelijkende situatie van die problemen is.

Het tijdschrift wil bovendien bijdragen tot een weloverwogen vergelijking, niet slechts van verschillende beleidssectoren in Nederland, maar ook van een bepaalde beleidssector in verschillende landen. Bij dit alles krijgen naast de inhoud ook de totstandkoming en de effecten van het beleid de nodige aandacht. Voorzover mogelijk komen uiteenlopende methoden van beleidsanalyse aan de orde.

Een tijdschrift als dit kan niet bestaan zonder een brede kring van lezers en medewerkers. Het richt zich tot allen die van mening zijn dat beleid een zaak van alle betrokkenen behoort te zijn. Het vraagt de actieve medewerking met name van de beoefenaren der sociale wetenschappen die in beleidsvraagstukken zijn geïnteresseerd en van degenen die uit hoofde van hun beroep bij beleidsbeslissingen zijn betrokken. Op hen allen wordt een beroep gedaan de discussie te openen en de voortzetting ervan te garanderen.

De redactie